

נתיבות יזעך

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאגתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

פורים תשפ"ד

שנה ו' • גליון רצ"א

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

חדש!

אפשר לשמוע השיחה הנדפסת בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:

1-718-559-6660

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים ז' אדר תשמ"ז - עניני פורים שמחת פורים מהו והלימוד מ'אסתר סוף כל הניסים'

- ג בימי אסתר השיגו האמונה הבהירה
- ד החיסרון שהיה בשעת קבלת נעשה ונשמע
- ה ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכובו לו
- ה כוונת ישראל היתה אמיתית
- ו ראתה שפחה על הים - המדריגות העצומות שהיו ו
- ז בזמן מתן תורה היו אנשים אחרים לגמרי
- ח ענין הדור קבלוה בימי אחשורוש
- הגילוי של מרדכי ואסתר על הנהגת ה' גם בתוך
- ה החושך וההסתר
- ט נס פורים מלמדנו לחיות עם יד ה' בכל עת
- י הלימוד מגלות בכל החשכה
- י החושך הנורא שהיה מנת חלקה של אסתר
- האור שנתגלה בימי פורים שהביא לקבלת
- יב התורה
- יב מהות השמחה בשמחת פורים
- יד השמחה בפורים אינה יום לשכחת הצרות
- יד והשתיה כדת
- טו כוונת הפורים ידיעת ה' שנותנת שמחה
- האורות והכוחות של ימי הפורים נקלטים
- טו בנשמתו
- יז השוני מלשון הכתוב בפרשת בחוקותי
- יח הטעם ב'ואם בחוקותי תמאסו'
- יט תחילת ההתרחקות מדרך התורה
- כא ההסתכלות של 'תגעל נפשכם' על בני תורה
- כב איך מגיעים ל'ואם בחוקותי תמאסו'
- כג היקרות והחשיבות לחיי מותרות
- כג החי חיי עוה"ז גם עוה"ז לא יהיה לו
- כד 'וכל זה איננו שווה לי'
- הקשר של כל אחד מישראל לתורה הוא הרגש
- כה טבעי
- כו הקשר לתורה מוכרח במציאות
- כו הגבול בין 'מבורכך' ל'אוררך'
- כח 'מברכך' ו'אוררך' זהו ברכת עם ישראל
- כט מיהו המאושר ביותר
- ל מהות שמחת פורים
- ל נס פורים כדי להתחזק באמונה בהשגחה פרטית

ז' אדר תשמ"ז - עניני פורים

שמחת פורים מהו והלימוד מ'אסתר סוף כל הניסים'

אור ה' ושכינתו אשר בקרבנו שעשה עמנו אותות ומופתים.

ואם כן, הלא אסתר דומה יותר לסוף היום, כי לאחר מכן

חשכו עינינו וניטל כבוד הניסים מאתנו. ולמה הדמיון של אסתר היא לשחר סוף הלילה. איפכא הוי ליה למימר, היו צריכים להמשיל לשקיעת החמה שהיא בסוף היום, כמו ש'אסתר היא סוף הניסים'.

בימי אסתר השיגו האמונה הבהירה

ומבואר ביערות דבש, שהשי"ת העמיד את הבריאה

באופן הזה, שכאשר האדם מתבונן בבריאה, כשמתבונן בהשגחת הבורא בכל הבריאה ובהשגחת הבורא עליו, הרי שמוזה בעצמו עליו להכיר שיש בורא עולם, וביותר לאחר שהיו האבות ומתן תורה.

הרי שמעצם ההתבוננות בבריאה צריך האדם להכיר בהשגחת הבורא, ואין לנו צורך בניסים כדי שיכירו בבורא. כי השי"ת העמיד

חז"ל אמרו (מדרש תהלים כב), שהפרק 'למנצח אילת השחר' אמרה אסתר המלכה כשהלכה לבית אחשוורוש.

ואיתא בגמרא (יומא דף כט.), 'אמר רב אסי למה נמשלה אסתר ל'שחר', לומר לך מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הניסים. ומקשה בגמרא, הא איכא חנוכה. ומתוך, ניתנה לכתוב קא אמרינן'.

'שחר' הכוונה לסוף הלילה קודם שמאיר היום. ואמרו בגמרא, 'לומר לך מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הניסים'.

והקשה ביערות דבש (ח"א דרוש ג'), על מה שאמרו 'מה

שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הניסים'. שלכאורה ההיפך הוא הנכון, שהרי שחר הוא סוף הלילה ולאחר מכן מאיר היום, אבל אסתר היתה 'סוף' הניסים, ואח"כ נסתלקה מאתנו השפעת ה' לעשות עמנו נפלאות כמו שאבותינו סיפרו לנו שפעל הקב"ה בימי קדם, ובעו"ה פנה שמשו של

ישראל למדריגה גדולה באמונה כל כך, באופן ששוב לא היה צורך בדורות הבאים למעשי ניסים כדי שישגו אמונה.

וזהו הכוונה שאסתר ביסוף הלילה. שמה שאמרו 'לילה' הכוונה לחושך שנמצא בדיעות האדם בחיסרון אמונתו. שעד לימי אסתר הזדקקו עדיין לניסים לפי שהיו מצב של 'לילה', שהיה חיסרון בבהירות באמונה ובדיעות, ומחמת כן בכל דור הזדקקו שהשי"ת יעשה עמהם ניסים כדי לחזק אצלם האמונה.

אכן בימי אסתר התחזק ביותר האמונה אצל בני ישראל באופן ששוב אין צורך בניסים, כי נסתיימה תקופת החושך, תקופת לילה, והאיר היום. וזהו הכוונה 'מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הניסים', שהאמונה האירה על ישראל באופן נעלה.

החיסרון שהיה בשעת קבלת נעשה ונשמע

שנינו בתוספתא (בבא קמא פ"ז, ג), 'שבעה גנבין הן. יש שבעה מיני גנבים בעולם, 'הראשון שבכולן גונב דעת הבריות וכו', וכן מצינו כשהיו ישראל עומדין לפני

את הבריאה באופן שהנהגת הבריאה תהיה בדרך הטבע.

השי"ת אין חפצו בהנהגה בדרך ניסית, שהרי אם הנהגת הבריאה תהיה תמיד מתוך ניסים, תתבטל כוונת הבריאה שיהיה בחירה לבני העולם. ולכן העמיד השי"ת את סדר הבריאה באופן שלא יהיו ניסים גלויים, שהנהגת הבריאה תהיה בדרך הטבע, אלא שבתוך הטבע יבוא האדם להכרה שיש בורא עולם.

כמו שאנו רואים שאברהם אבינו הכיר שיש בורא עולם גם ללא ניסים אלא על ידי ההתבוננות בטבע. זה גופא היתה מעלתו של אברהם אבינו, שהכיר בהנהגת הבורא על ידי ההתבוננות בטבע ללא שיראה מעשי ניסים, ועבור האמונה הזו מסר נפשו למיתה להיזרק לתוך כבשן האש, גם ללא שראה ניסים.

תכלית ומטרת הניסים הם כדי לחזק את האמונה, כשהאמונה של בני האדם נחלשת. אז, כדי לחזק את האמונה זקוקים לניסים.

ומבאר היערות דבש שזהו כוונת הגמרא 'אסתר סוף כל הניסים'. שבימי אסתר התעלו בני

עמהם כאילו לא היה שום חיסרון באמירתם.

בתוספתא הביאו ראייה לדבר

שבשעה שבני ישראל אמרו נעשה ונשמע היה בזה משום גניבת דעת העליונה, ממה שנאמר (תהלים עח, לו), 'ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו', שפסוק זה מדבר על מתן תורה, שבני ישראל פיתו כביכול את השי"ת בדיבורם, שלשונם דיברה דיבור שאינו אמת באופן שליבם לא נכון עמו, והראיה הוא 'ולא נאמנו בבריתו', שלא נשאו נאמנים לברית, ואעפ"כ 'והוא רחום יכפר עון וגו'.

מבואר מדברי התוספתא, שבשעת מתן תורה היה 'ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו', שבשעת מתן תורה היה איזה בחינה של 'יכזבו לו'.

כוונת ישראל היתה אמיתית

והנה, זה פשוט שבני ישראל לא עמדו לרמות בשעת מתן תורה את השי"ת, הלא על מתן תורה נאמר (שמות יט, א), 'ויחן שם ישראל נגד ההר', ואמרו חז"ל שהיו כל ישראל כאיש אחד בלב

הר סיני, ביקשו לגנוב דעת עליונה, שנאמר (שמות כד, ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע'.

מבואר מלשון התוספתא שכשבני ישראל

אמרו נעשה ונשמע היה בזה ענין של 'ביקשו לגנוב דעת העליונה', כן הוא לשון התוספתא. ואמרו שם עוד 'כביכול נגנב הוא להם', שכביכול נתן לבני ישראל לגנוב דעתו על ידי בני ישראל.

'תלמוד לומר (דברים ה), מי יתן והיה לבבם זה להם

ליראה אותי כל הימים'. זהו הראיה שהקב"ה קיבל את דברי בני ישראל במה שאמרו 'נעשה ונשמע' והאמין להם. והתנא לומד שענין זה דומה לגניבת דעת, וכביכול נגנב להם, 'ער האט זיך געלאזט באגנבענען'.

ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו

בביאור הענין מבארים המפרשים,

שהשי"ת ידע והכיר שכשאמרו בני ישראל 'נעשה ונשמע', היה חסר משהו בשלימות ליבם של בני ישראל, ואעפ"כ קיבל הקב"ה את אמירתם, 'כביכול האט זיך נישט וויסענדיג געמאכט', והתנהג

במצרים ראו לפני עיניהם את כל הניסים שהיו בשעת גאולת מצרים. המכות שהביא הקב"ה על המצריים, ומה שהיה בקריעת ים סוף, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל' (מכילתא בשלח).

הכוונה ב'שפחה' לכאורה לשפחה שהיתה מהערב רב, שהרי אין הכוונה לאמה עבריה, אלא לשפחה כנענית מהערב רב, וגם אותה שפחה ראתה מה שלא ראה יחזקאל.

לאחר מכן, זכו למעמד הר סיני - ששה שבועות לאחר קריעת ים סוף. ובמשך השבועות האלו זכו לגילויים גדולים, שירד להם מן מהשמים, ונתגלה להם בארה של מרים.

נמצא, שלמעלה משנה חיו בני ישראל במצב מרומם ביותר, 'אין א' דערהויבענער מצב, גאר א' דערהויבענער מצב', שראו את המכות וכל שאר הניסים שהיו שם, שהמכות היו רק אצל המצריים ולא אצל בני ישראל. באופן זה חיו במשך שנה שלימה.

בשעת קריעת ים סוף - מלבד מה שראו את הניסים הגדולים - היה שם התגלות עצומה. וזהו הענין של ראתה

אחד. והתורה מעידה על ישראל שקיבלו את התורה גם בליבם, ולא היה שם ענין של רמיה.

אלו היו בני ישראל באים חלילה לרמות את הבורא, לא היה שם הענין של 'כביכול נגנב הוא להם', אלא בוודאי שכשאמרו בני ישראל נעשה ונשמע היה כוונתם למה שאמרו, 'זיי האבען געזאגט וואס מ'האט געמיינט, און וואס מ'האט געמיינט האט מען געזאגט'.

אלא שהכוונה הוא מעין זה, שכשאמרו בני ישראל בשעת מתן תורה נעשה ונשמע, לא היתה האמירה לפי מדרגתם האמיתי של בני ישראל ולפי כוחותיהם. ה'נעשה ונשמע' שנאמר על ידי בני ישראל לא נאמרה מתוך המצב האמיתי והמדריגה שעמדו אז, 'דער נעשה ונשמע איז ארויס געזאגט געווארען פון א' אנדערער מענטש, נישט דער זעלבער מענטש'. כי ה'נעשה ונשמע' נאמרה על ידי מי שהיה אז במדריגה גבוהה, ולא מתוך המדריגה האמיתית שעמדו בה.

ראתה שפחה על הים - המדריגות העצומות שהיו אז

בני ישראל היו באותו מעמד לאחר שבמשך שנה שלימה

**בזמן מתן תורה היו אנשים אחרים
לגמרי**

בזמן יציאת מצרים ומתן תורה לא היו בני ישראל אותם האנשים כפי מה שהיו קודם לכן ולאחר מכן, זה לא היה אותו האדם, הם היו אז אנשים מרוממים, אנשים אחרים, ס'איז נישט געווען דער מענטש, ס'איז געווען אַ דערהויבענער מענטש, אַ אנדערער מענטש'.

זהו הפשט הפשוט בדברי התוספתא, שלכן נאמר על בני ישראל הפסוק זיפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו, שהמדריגה שהיו אז בשעת מתן תורה, זה לא היה הם בעצמם, שכן בני ישראל לא היו אז במצבם הרגיל, אלא שהיו אז במצב של התרוממות והתעלות.

ובאמת על פי מצבם העילאי הזה אמרו את ה'נעשה ונשמע' באופן הראוי, וואס זיי זענען געוועזען, דאס הייסט נישט אז זיי זענען דאס, נישט זיי האבען דא מיטגעהאלטען, נאר אין דער דערהויבענער מצב וואס זיי זענען געווען, פון דער מצב וואס זיי זענען געוועזען, האבען זיי ארויס גערעדט טאקע די ווערטער'.

שפחה על הים, שלא רק שראו את הנס, אלא שזכו להתגלות והשגות של נבואה. שכן לחיות את המצב של הנס יכול כל אחד, גם הגוי יכול לחיות את הנס כשמגד עיניו קורה נס.

הלא כל המצריים ראו את הנס של קריעת ים סוף, וכמו כן כל המצריים ראו את הניסים של עשרת המכות. כולם ראו את הענין של 'זמתי פדות', שהמכות שלטו רק על המצריים ולא על ישראל.

אלא שבקריעת ים סוף מלבד מה שראו את הניסים הגדולים, היתה שם התעלות גדולה של נבואה, באופן שגם מי שלא היה מבני ישראל - אותם שנלוו על בני ישראל - גם הם זכו למדריגה עילאית של נבואה מה שלא ראה יחזקאל הנביא.

אם כן, מי יוכל לשער גודל שגב קדושתם של בני ישראל באותה שעה, וכשהיו במצב הנעלה הזו נעמדו לקבל את התורה, כשהיו מרוממים מאוד, באופן שלא היו 'הם' עצמם, אלא שהיו אנשים אחרים לגמרי, דער מענטש איז דערהויבען געווארען, דער מענטש איז געווען דערהויבען דעמאלטס, ס'איז נישט געווען ער, ס'איז געווען אַ אנדערער'.

במדריגה גדולה יותר ממה שהיו בשעת מתן תורה. אלא שהנס שהיה בימי אחשורוש, היתה נס באופן הנסתר, התגלות השגחת הבורא היתה אז באופן נסתר, שכן בימי אחשורוש לא היו שם ניסים גלויים. אלא שעל ידי מה שהיו שם בימי המן מרדכי ואסתר ושאר הנביאים, שגילו והראו ולימדו את בני ישראל השגחת הבורא עלינו, 'האבען זיי אויפגעדעקט, אנגעוויזען און אויסגעלערענט די השגחת ה', שהראו איך שבתוך ההנהגה של הנסתר נמצא יד ה'.

האמת הוא, שעל דבר זה בעצמו הוצרכו לנביאים, כי ללא הנביאים לא היו מבחינים בדבר זה.

הגילוי של מרדכי ואסתר על הנהגת ה' גם בתוך החושך וההסתר

"אין תרגום אויף מגילת אסתר איז דא. אז מרדכי האט געוויסט בנבואה דעם גאנצען אמת, מרדכי האט בנבואה געוויסט אז ס'איז אַ גזירת המן, און די גזירה וועט אראפ גיין, אידען וועלען תשובה טוהן."

"די אלע צוגרייטענישען צו די הצלה האט מרדכי געוויסט

דיבור זה אמרו בני ישראל מתוך אמת גמורה, לא מתוך מחשבה של כזב או פיתוי. שכן אי אפשר לרמות את כביכול, 'כביכול לאזט זיך נישט בארעדען'.

באופן הזה העמידו אותם מן השמים. רצון ה' היה שבני ישראל יקבלו את התורה מתוך מצב עילאי, 'דער אייבערשטער האט טאקע געוואלט אז אידען זאלען מקבל זיין די תורה מתוך אזא דערהויבענקייט'. אבל סוף כל סוף בני ישראל במהותם לא היו אז במדרגה עילאית זו, זה היה רק לתקופה קצרה שהתעלו כך.

ענין הדור קבלוה בימי אחשורוש

אמרו חז"ל (שבת פח.), 'מכאן מודעא רבה לאורייתא', לפי שכפה עליהם הר כגיגית. 'אמר רבא אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשורוש'. שבימי אחשורוש היתה קבלת התורה באופן שבני ישראל היו באמת בהמדריגה הזו של הקבלה שקיבלו. 'בימי אחשורוש איז געווען אַ קבלה, אזוי ווייט ווי מ'האט מקבל געווען, אזוי ווייט האט מען טאקע ביי דעם געהאלטען'.

הכוונה איננו שבימי אחשורוש היו בני ישראל

איך הוא הנהגת הבורא בכיסוי של הסתר.

מתוך זה שהכירו בני ישראל בנס של פורים - בהנהגת

הבורא בשעת ההסתר, ראו והכירו שזהו ההנהגה שכל אחד ואחד מישראל עובר בימי חייו, שכל אחד ואחד עוברים עליו מדי יום ביומו ענינים כעין הנס שהיה בפורים, וואס יעדער איד פריוואט גייט עס אדורך טאג טעגלאך אין דעם לעבען, גייט יעדער איד באזונדער אדורך ענינים פון נס פורים, אלא שאין לנו את מרדכי ואסתר שיגלו לנו הדברים.

מן השמים עשו שלא יהיה לנו מרדכי ואסתר שיגלו לנו. רק אז בשעת הנס של פורים היו שם מרדכי ואסתר שיגלו לנו הנהגת הבורא בהסתר.

נס פורים מלמדנו לחיות עם יד ה' בכל עת

על ידי נס פורים הצטרך כל אחד מישראל לקנות קנין ההשקפה איך הוא הנהגת הבורא בזמן ההסתר. איך הוא הנהגת השי"ת עם כלל ישראל ואיך הוא הנהגת השי"ת עם הפרט, עם כל יחיד ויחיד. שגם בחייו הטבעיים

בנבואה. נאר ער האט עס נישט געמעגט מגלה זיין. ווייל אידען האבען בדווקא געדארפט אדורך גיין דעם הסתר".

"מרדכי ואסתר האבען געפיהרט די

אידען, אדורך געפיהרט די אידען אין דעם הסתר, און ער האט זיי געברענגט צו תשובה. און זיי האבען זיי אנגעוויזען, זיי האבען זיי אויסגעלערענט די דרכי ההשגחה, ווי דער אייבערשטער פיהרט זיך. ווי די השגחה פיהרט זיך אין אַ שלייער פון הסתר".

בתרגום על מגילת אסתר מבואר, שמרדכי ידע

בנבואה את כל האמת, שידע בנבואה את גזירת המן, ושהגזירה עתידה להתבטל ושבני ישראל יחזרו בתשובה.

מרדכי ידע גם את כל ההכנות להצלה, אלא שנאסר

עליו לגלות כל הענינים, לפי שבני ישראל היו צריכים לעבור את המצב הזה של ההסתר.

מרדכי ואסתר הוליכו את בני ישראל בשעת ההסתר והביאו אותם לידי תשובה, ולימדו את בני ישראל דרכי ההשגחה,

האדם בכל הזמנים בארבע פינות העולם, גם כשהוא נמצא בתקופה קשה ביותר, ובכל מצב ובכל דור קשה שהאדם שרוי בו, עדיין יוכל להתחזק על ידי מה שעברו בני ישראל בגלות בבל, 'קען ער זיך צושטעלען צו דער מצב פון כלל ישראל אין בבל'.

בגלות בבל לימדו את בני ישראל שיד ה' מנהיגה אותם בכל מצב שרק לא יהיה, ושההתחלה והתכלית וכל המהות והתפקיד של יד ה' הוא רק חסד עם הכלל ישראל ועם כל יחיד ויחיד.

החושך הנורא שהיה מנת חלקה של אסתר

הבה ונתבונן בפרט אחד קטן של החשכות שהיה בזמן גלות בבל.

הנה אסתר המלכה היתה בת ישראל והיתה מן הנביאות, אך כשעמד אחשורוש וקיבץ לו נערות בתולות מכל העולם מכל מדינות מלכותו, וקיבץ נערות הרבה, לא נתפרש כמה נערות קיבץ, אבל נפל הגורל על אסתר שנשארה בבית המלכות.

מה נכלל במה שנשארה בבית המלכות, שנעשתה לאשתו

של כל אחד מישראל, חי כל אחד חי את חייו הפרטיים ללא התגלות וללא ניסים ונפלאות, אלא שנתון הוא בתוך החושך.

גם כשגלו ישראל לגלות בבל לאחר חורבן בית המקדש, שנהרגו שם רבבות אלפי ישראל ונשארו רק מתי מעט, גילו אז לבני ישראל ולימדו אותם דרכי השגחת הבורא והנהגת הבורא בתוך הגלות החשוך שעוברים בני ישראל, 'אין אַ פינצטערען גלות וואס דער כלל ישראל גייט אדורך', ומה שכל יחיד ויחיד עובר.

כשראו והכירו ביד ה', איך שהכל נעשה על ידי יד ה', 'זוי אלעס פיהרט זיך מיט דער יד ה'', ושיד ה'' הוא כולו חסד ורחמים. דבר זה הביא את בני ישראל להזכרה וההחלטה הברורה שיש בורא עולם.

הלימוד מגלות בבל החשכה

כשהגיעו בני ישראל להזכרה זו בגלות בבל לא היו אז במצב מרומם, 'דאס איז נישט געווען אין אַ דערהויבענער מצב', גילוי זה היה מתוך מצב פשוט וחושך ואפילה של בני ישראל. והוא כדי שבכל מצב שימצא

בבל. כל הנהגתו היה כאביו אחשורוש, אלא שאחשורוש היה גוי אמיתי והוא היה יהודי, בנה של אסתר. נמצא שאסתר חיתה בחשכות נוראה.

באופן

זה הוכרחה אסתר לחיות את כל שארית ימיה עבור הצלת ישראל, והיה אסור לה להרוג את עצמה בסם, זי האט זיך נישט געמעגט זיך פארסאמען.

באופן

זה חיתה את כל ימי חייה, אלא שכבר הקשו חז"ל (סנהדרין עד:), שהיה עליה דין של יהרג ואל יעבור, ואמרו בגמרא 'אסתר קרקע עולם היתה'. באופן זה נמשכה כל ימי חייה.

בוודאי

שכל בת ישראל כשירה היתה מעדיפה למות על פני חיים אלו, והיתה דואגת שחייה יסתיימו כדי שלא תצטרך להמשיך לחיות באופן זה, 'אבער אַ נארמאלע אידישע טאכטער וואלט זיך ליבער געוואונטשען דער טויט, און נישט נאר געוואונטשען, נאר זי וואלט טאקע געזעהן איהר לעבען זאל זיך ענדיגען און נישט אזוי דארפען ווייטער אדורכלעבען דעם לעבען.

אנו

רואים שיהודי כשר שיש לו עשרה בנים, ואחד מהם

של גוי רשע שונא ישראל, אַ אנטיסעמיט'. כמו שאמרו חז"ל שאחשורוש היה שונא ישראל כהמן, ונולדו לה בנים ממנו. מי יוכל לשער ולתאר גודל החשכות שאסתר היתה נתונה בו.

נתאר

לעצמינו אילו היה נגזר על בת ישאל כשירה, בת ישראל שאינה נביאה אבל בת ישראל כשירה. אילו היה נגזר עליה דבר כזה, בוודאי שהיתה לוקחת סם כדי למות, 'יעדער אידישע טאכטער וואלט זיך פארסאמט, פשוטו כמשמעו, זי וואלט זיך דערהרגעט', שהיתה מאבדת עצמה לדעת כדי שלא תצטרך לחיות כמו אסתר בבית המלוכה.

האם

כך נגזר עליה לחיות את כל ימיה, להיות אשתו של גוי שפל, אַ פינצטערער גוי' ולהוליד ממנו בנים - בנים שעל פי התורה הם בני ישראל - אבל למעשה איך גדלו, הם נהיו מלכים גויים, אלא שעשו חסד שנתנו רשות שיבנו את בית המקדש, ובתווך היה זמן שלא נתן רשות זה, ולאחר מכן נתנו רשות שיבנו את בית המקדש.

איך

גדלו, הם גדלו להיות מלכים בבבל. כי אילו היה גדל כיהודי כשר לא היה נעשה למלך

כגיגית, ללא יזפתוהו בפייהם
ובלשונם יכזבו לו'.

קבלת התורה בימי מרדכי ואסתר
היתה קבלה בלב שלם כפי
מדרגתם האמיתי, 'ביי דעם האבען
זיי טאקע געהאלטען, און דאס זענען
זיי געוועזען'.

על פי מזה שמבואר ביערות דבש,
הרי שלאחר קבלת התורה
שהיתה בימי מרדכי, ראה כביכול
ששוב אין לבני ישראל צורך
בניסים כדי שיגיעו לקיום התורה,
ודי בניסים שהיה להם עד כה.

אפילו שלדאבוננו בימי הגלות
נפלו רובם של הכלל
ישראל ממצבם דאז, אפשר שרובם
של הכלל ישראל שנפלו ממצבם
נחשבים כתינוקות שנישבו. אנו לא
יודעים חשבונות אלו, אבל שוב
אין צורך בניסים, 'מעחר פאדערט
זיך נישט'.

מהות השמחה בשמחת פורים

בפורים יש ענין של שמחת
פורים. והנה בקינות
בתשעה באב אנו אומרים איך נוכל
לשמח בשמחת פורים מחמת
הצרות שעוברים בני ישראל
בגלות, [איך אָשְׁמָחָה עוד פְּחַג אֵיךְ

יוצא רח"ל לתרבות רעה, הרי
שהוא חי את כל ימי חייו ביגון
ואנחה. ומה היתה חלקה של
אסתר, היה לה בן דריוש וכורש,
שלא היו רק יוצאים לתרבות רעה
אלא שנולדו לתוך תרבות רעה. זה
היה החשכות של גלות בבל.

מה היה לאחר הנס של פורים,
האם לאחר הנס התחילו בני
ישראל לחיות ביד רמה. גם לאחר
הנס נשארו בני ישראל בגלות בבל.
אמנם היתה תקופה שהוקל
מעליהם מעט העול, שהיה 'ורבים
מעמי הארץ מתייהדים' (אסתר ח, יז),
מצב שנמשך במשך כמה שנים.

האור שנתגלה בימי פורים שהביא לקבלת התורה

הנס שנתגלה בימי הפורים
האירה והעניקה לבני
ישראל את ההשקפה הפנימית על
מהות חייהם של כלל ישראל, ועל
מהות חייו של כל יחיד ויחיד.

על ידי זה שהכירו בני ישראל
בהתגלות הזו, שבאו
להתרגשות והתפעלות בהכרת
מהות חייהם של כלל ישראל, על
ידי כן באו לידי קבלת התורה,
שקיבלו את התורה מרצון. קבלת
התורה ללא שכפו עליהם הר

וואס איז חסד צום כלל ישראל. דאנקען מיר און פרייען מיר זיך וואס דאס איז צו אונז נתגלה געווארען, און צו דעם האבען אונז זיך אנגעהאלטען."

"מיר פרייען זיך וואס מיר זענען אידען, און מיר האבען מיר אַ שורש און אַ מקום זיך צו האלטען און בלייבען אידען מיט די אמונה בתורה, דאס איז דער שמחת פורים."

עם מדה שמחים ביום הפורים, בדבר זה גופא אנו שמחים ביום הפורים. בפורים אנו שמחים במה שאנו יהודים. לתכלית ולמטרה זו נתן לנו השי"ת את הנס של פורים, כדי שנכיר ויהיה לנו הרצון להיות יהודים.

הא גופא הראו לנו בפורים, שגילו לנו את השגחת ה' וקיבלנו את הנהגת יד ה' ברצון, מאחר שראינו את יד ה' המנהיג אותנו, יד ה' העושה חסד עם בני ישראל, ואנו מודים לה' ושמחים במה שנתגלה לנו, שיש לנו במה להיאחז.

אנו שמחים במה שאנו יהודים, ושיש לנו שורש ומקום להיאחז ולהישאר יהודים עם האמונה בתורה. זהו מהות שמחת פורים.

אָעלֹז עוֹד בְּפוֹר עַד פִּי יְבוֹאוּן יָמֵי שְׁשׁוֹן לְפוֹרֵיךְ].

אך האמת הוא ששמחת פורים הוא מצות ה'. על אף שמחמת המצב הכללי של הכלל ישראל - מה שעוברים בני ישראל כל מיני קשיים וצרות, מקשה עלינו לשמוח, 'מחמת דער געמיט וואס דער כלל ישראל לעבט שוועריקייטען וואס מ'מאכט מיט, ס'פרייט זיך נישט, שהרי בפורים אין מסתיימים הצרות, החולה אינו נעשה בריא, וכן שאר הצרות שיש לבני ישראל. הפורים אינה הפסק לצרות שיש לבני ישראל, אלא ששמחת פורים הוא מצות ה' על פי נבואה שצריך לשמוח ביום הפורים.

"מיט וואס פרייט מען זיך פורים. מיט דעם פרייט מען זיך פורים. פורים פרייט מען זיך וואס מיר זענען אידען, און דער אויבערשטער האט אונז געגעבען דער נס פורים אז מיר זאלען מכיר זיין און מיר זאלען וועלען זיין אידען."

"דאס גופא אז מ'האט אונז געוויזען פורים, מ'האט אונז מגלה געווען דער השגחת ה', און ברצון האבען מיר מקבל געווען און איינגעזעהן דער יד ה' וואס פיהרט אונז, און דער יד ה'

ונשכח ממנו מה שנעשה עמו, מי הוא ומה מצבו ומה שנעשה עמו ושוכח מעצמו לגמרי, וחי רק עם הרדיפה אחר היין והיי"ש, וכל מחשבתו נתונה בזה איך יוכל לשתות עוד יי"ש.

"פריערט מאכט ער זיך אויס מענטש, פארגעסט ער פון זיך וואס ער איז אינגאנצען, ער פארגעסט דער מציאות, ער פארגעסט וואס טוהט זיך, ווער ער איז, און ביי וואס ער האלט, און וואס ס'טוהט זיך מיט איהם. ער פארגעסט זיך אינגאנצען, ער שיכור'ט זיך אהן, און ממילא לעבט ער אין אַ רדיפה נאך וויין מיט בראנפען. און די מחשבה איז ווי וועט ער ווייטער טרינקען בראנפען."

והשתיה כדת

חלילה לומר שזהו השמחה בפורים. השי"ת אינו רוצה שהאדם ישכח מי הוא ומה מצבו ומה שנעשה עמו, שהרי מי שותה באופן זה נעשה שוטה ואינו בתורת אדם, הוא נעשה לבהמה למשך יום אחד, ער ווערט אויס מענטש, ווערען אַ בהמה אויף אַ טאג. זה איננו הכוונה, נישט דאס מיינט מען.

השמחה בפורים אינה יום לשכחת הצרות

ענין השמחה בפורים איננו הכוונה שהוא יום שמצווים עלינו לשכוח את הצרות שעוברים עלינו, שכן הצרות אי אפשר שישתכחו, הצרות לא נשכחים.

השמחה היא שמחה אחרת, למרות שהצרות המה באמת צרות, ומה שסובלים מהצרות סובלים, אך השמחה היא בדבר אחר, מ'פרייט זיך מיט אַ אנדערע זאך. התורה לא צוותה עלינו שניקח יום אחד בשנה שנשתה לשכרה עד שלא נדע מה נעשה עמנו, שהשמחה תהיה מחמת שכרות, שהשמחה תהיה כמו כל שיכור ברחוב.

כל שיכור ברחוב יש לו שמחה, וכששותה יי"ש לרוויה הוא שוכח מה שנעשה עמו וכל רצונו הוא לשתות עוד יי"ש. זה לפי שכשהוא מתחיל לשתות יי"ש היין מבטלו מתורת אדם, ער ווערט אויס מענטש, ואז הוא מתחיל לרדוף אחרי היי"ש.

זהו מהות השמחה של השיכור, שהיי"ש מבטלו קודם כל מתורת אדם ואז שוכח מעצמו לגמרי. נשכח ממנו המציאות

”אז דו האסט די אמונה אין דעם, ווייסטו אז אזוי פיהרט זיך די בריאה, און דאס אליין גיט דיר די שמחה וואס דו ביסט אַ איד, און דאס אליין גיט דיר אַ וועג און אַ כוח פון אמונה ובטחון דורך ציגיין די שוועריקייטען וואס דו לעבסט אדורך, און דו זעסט ארום דיר וואס טוהט זיך מיט דער לעבען פון דער גאנצער כלל ישראל אין גלות. דאס איז די כוונה פון פורים.”

כוונת הפורים ידיעת ה' שנותנת

שמחה

כשיש לאדם האמונה ביסוד זה, והוא יודע שבאופן זה מנהיג השי"ת את הבריאה, ידיעה זו נותנת לו את השמחה על שהוא איש יהודי, ומעניקה לו הדרך והכוח של אמונה ובטחון לעבור את הקשיים שהוא חי בהם ושיבחן ויראה מה שנעשה מסביבו ומה שנעשה עם הכלל ישראל בגלות. זוהי הכוונה של ימי הפורים.

האורות והכוחות של ימי הפורים

נקלטים בנשמתו

האורות והכוחות שנקלטים באדם בימי הפורים מעניקים לאדם שלווה הנפש, והם

רצון הבורא הוא שהאדם ידע היכן הוא אוחז, וידע כל מה שנעשה מסביבו ולא תישכח ממנו מאומה. עליו לשמוח באופן אחר, ושמחה זו שעמו שמח, שמחה זו תעניק לו הדרך איך יוכל לחיות על אף כל הקשיים שיש לו מסביבו.

על ידי שמחה כזו ידע ויכיר שהשי"ת הוא זה שמנהיג את הבריאה, ואין שום דבר שנעשה ללא יד ה', וכל המעשים שנעשים בעולם, כולם שזורים זה בזה בתוכנית אלוהית. כל המהלך של הכלל ישראל והמהלך של כל יחיד ויחיד שזורים זה בזה בתוכנית אלוהית, טבעת בתוך טבעת, מחושב ושזור.

”אז די וועסט וויסען און די וועסט מכיר זיין אז דער אייבערשטער פיהרט די בריאה, אהן דער יד ה' טוהט זיך נישט קיין שום זאך נישט, און אלעס איז געפלאכטען איינס אין אנדערען מיט אַ געטליכען פלאן.”

”דער גאנצער מהלך פון דעם כלל ישראל, און דער מהלך פון יעדען איינעם איז געפלאכטען מיט אַ געטליכען פלאן, אַ רינגעל אויף אַ רינגעל, אויסגערעכענט און געפלאכטען.”

יצחק את יעקב בירכו ואמר לו, 'אורריך ארור ומברכיך ברוך' (שם כו, כט). וכשבלעם בירך את בני ישראל נאמר (במדבר כד, ט), 'מברכיך ברוך ואורריך ארור'. בשלושה מקומות אלו נאמרה ענין זה בתורה.

ויש להבין מהו חשיבות ענין זה של המברכים והמאוררים שנראה כחשוב מאוד, 'וואס פארנעמט עס אזא אויבען אהין'. השי"ת מברך את אברהם אבינו שהמברך את אברהם אבינו שיתברכו המבורכים והמקללים יהיו מקוללים.

צריך להבין למאי נפקא מינה מה שעושים המברכים והמקללים, 'וואס קומט דאס אריין'. וכן כשיצחק מברך את יעקב, ובלעם מברך את ישראל למאי נפקא מינה מה שעושים המברכים והמאוררים.

עוד יש להבין עצם הדבר של 'ואברכה מברכיך ומקללך אאור', זה מובן שכשהאדם מקיים תורה ומצוות זוכה לברכה ואם אינו מקיים תורה ומצוות תבוא עליו מארה. אבל מהו הענין של 'ואברכה מברכיך ומקללך אאור', מהו הטעם בזה המידה, שהמברכים יתברכו והמאוררים יקוללו.

נשארים ונקלטים בנפשו ונשמתו של כל אחד ואחד ונשארים אצלו לכל ימות השנה, כי יש בהם כוח אלוקי, 'ס'איז אַ געטליכער כוח', הנכנסים בפנימיות של האדם.

כל האורות והכוחות האלו נקלטים בנפשו ובנשמתו על ידי קיומם של מצוות היום. על ידי המצוות של מקרא מגילה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים, על ידי מה שמקיימים מצות שמחת היום כפי מה שמבואר בשולחן ערוך יש בהם כוח אלוקי הנכנסים בנשמתו ונפשו של האדם ומלווים אותו, ועם כוחות אלו חי האדם במשך כל ימות השנה, 'מיט דעם לעבט דער מענטש אדורך דעם יאהר'.

*

הבנת 'מבורכך ברוך ומקללך אאור'

יש כמה פסוקים בתורה בענין ברכות וקללות, שנאמרו בסגנון אחד לגבי המברכים והמקללים.

כשהקב"ה בירך את אברהם אבינו נאמר (בראשית יב, ג), 'ואברכה מברכיך ומקללך אאור'. כמו כן, כשברך

אך בתוכחה שבתורת כהנים נאמרה הדבר בנוסח אחר, שלאחר מה שנאמר 'ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה', נאמר עוד 'ואם בחוקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצותי להפרכם את בריתי'.

צריכים להבין מהו הענין של 'תמאסו', ו'תגעל נפשכם'. שכן מצאנו או ששומעים בקול ה' או שאינם מקיימים מצוות ה', אבל מהו הגדר של 'תמאסו', ו'תגעל נפשכם'.

וברש"י מוסיף ופירש 'ואם בחוקתי תמאסו - מואס באחרים העושים', 'משפטי תגעל נפשכם - שונא החכמים'. 'לבלתי עשות - מונע את אחרים מעשות'.

ויש להבין מהו הכוונה בזה, הלא כל הנידון הוא אם האדם מקיים המצוות או שאינו מקיים המצוות. ולמה העונש הוא על 'תמאסו', ו'תגעל נפשכם'.

עוד יש להבין טעם הדבר, שמי שאינו מקיים המצוות שימאס באחרים העושים, שישנא החכמים וימנע מאחרים לעשות, למה הוא עושה כן ומאי נפקא

ובכללות יש להבין מה שענין זה הוא מיסוד הברכות.

השוני מלשון הכתוב בפרשת בחוקתי

הביאור בזה הוא, שבפרשת בחוקתי אנו מוצאים הענין של הברכות והקללות, שנאמר שם (ויקרא כו, ג), 'אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם', יבואו על בני ישראל כל הברכות. ונאמר (שם יד-טו) 'ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה, ואם בחוקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצותי להפרכם את בריתי', אז יבואו על בני ישראל התוכחה.

ויש להבין, שבפרשת קריאת שמע נאמר 'ויהיה אם שמוע תשמעו אל מצותי' יזכו לברכות, ואם לא ישמעו בקול ה', 'וסרתם ועבדתם' אזי יבואו עליהם העונשים. זהו דבר שאפשר להבין, שהשי"ת נותן לבני ישראל דרך חיים ודרך מות, דרך החיים כשישמעו לקול ה' ויקיימו את התורה ויחיו כרצון התורה. וכשאינם עושים כרצון התורה זהו דרך המוות.

ההתרחקות מדרך התורה זהו התירוץ, כך היא רק ההתחלה.

ההתחלה

היא שהאדם רוצה לחיות חיים מגושמים, חיים של תאוות, 'מיוויל לעבען' אַ תאוה'דיגער מגושם'דיגער לעבען, בזה מתחיל ההתרחקות מדרך התורה.

ההתחלה

אינה ההתרחקות מדרך התורה, ההתחלה היא במה שרוצים לחיות באופן אחר, 'מיוויל עפעס אנדערשט', שאינם רוצים לחיות חיי תורה, 'מיוויל נישט לעבען דער לעבען פון תורה', שאינם רוצים לחיות לפי איך שהתורה העמידה את סדר החיים, אלא שמבקשים לחיות באופן אחר.

האדם

אומר, אין לי כלום נגד התורה רק שאיני יכול לחיות בדרך זו, אין זו דרך החיים המיועדת עבורי, אני רוצה לחיות באופן אחר, 'מיוויל אַ אנדערער לעבען, איך האב גארנישט קעגען די תורה, נאר איך קען דאס נישט, ס'איז נישט פאר מיר, איך וויל לעבען אַ אנדער לעבען'.

"מיט דעם הייבט אהן דער

אוועק גיין פון תורה. ס'הייבט נישט אהן מיט אַ

מינה לו לעשות כך. ולמה נזכר בפרשה זו ענינים אלו ואם בחוקתי תמאסו - מואס באחרים העושים, 'משפטי תגעל נפשכם - שונא החכמים, לבלתי עשות - מונע את אחרים מעשות'.

הטעם ב'ואם בחוקתי תמאסו'

זהו המציאות בפועל, דער

מציאות איז אזוי, שכשיש אצל אדם 'לא תשמעו' - ואין אנו מדברים מתינוקות שנישבו - אך אצל אותם שיש בהם 'אם לא תשמעו', יש אצלם מציאות של 'ואם בחוקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם', באופן של 'ואם בחוקתי תמאסו - מואס באחרים העושים, 'משפטי תגעל נפשכם - שונא החכמים, לבלתי עשות - מונע את אחרים מעשות'.

ומהו כוונת הדברים, 'ואם מיינט

עס, דאס מיינט אזוי'. התורה נתנה לנו דרך החיים ודרך המוות, דרך החיים הוא שמירת התורה, ודרך המוות הוא מה שהאדם מתרחק מדרך התורה.

כיצד מתרחק האדם מדרך

התורה, ההליכה מדרך התורה אינו מתחיל באופן זה שפורשים מדרך התורה,

תחילת ההסרה מדרך התורה הוא הרצון לחיות חיים מגושמים, לעשות ככל אשר לבו יחפוץ, לחשוב כפי רצונו ולדבר איך שירצה ולחיות כפי רצונו. להתפעל מהעולם הזה, להתפעל מהעולם הגשמי.

בעולם הגשמי של היום יש בה חכמה גדולה ויש בו הצלחה גדולה. העולם הזה מפתה את האדם, ומכניסים חכמה כדי לפתות האדם לדברים גשמיים. מכניסים בזה כל מיני עצות ותחבולות, והאדם חושק במהלך חיים זה.

מהלך חיים זה הוא נגד התורה, החיים כנבל ברשות התורה הוא נגד התורה. דרך התורה הוא, שהאדם אינו מדבר איך שירצה ואינו חושב כפי רצונו, ואינו חי במהלך החיים כפי רצונו.

אסור לאדם להתפעל מכל החכמות והתאוות והיופי שיש בעולם הזה, לפי שהתפעלות זו תורידו מדרך התורה, ידאס וועט דיר פארפיהרען. זהו דרך התורה, והתורה אומרת על דרך התורה שהיא דרך החיים. הדרך השניה נקראת דרך המוות, די תורה רופט

פילאזאף, מ'איז נישט קיין מאמין".

"מ'הייבט נישט אהן פון דעם אינגאנצען.

ס'הייבט אהן אז מ'וויל לעבען אַ מגושם'דיגער לעבען, טוהן וואס מ'וויל, טראכטען וואס מ'וויל, רעדען וואס מ'וויל, זיך אויסלעבען ווי מ'וויל. נתפעל ווערען פון די וועלט, די גשמיות'דיגע וועלט".

"אין די היינטיגע גשמיות'דיגע וועלט ליגט דאך זייער אסאך חכמה, און גרויס הצלחה ליגט אין די היינטיגע גשמיות'דיגע וועלט, טאקע גרויס חכמה און הצלחה, און מ'רייצט".

"און די חכמה אליין לייגט מען אריין אין אהנרייצען אויף די גשמייות. מ'לויגט אריין כל מיני עצות און תחבולות, און ס'וויל זיך דער לעבען".

תחילת ההתרחקות מדרך התורה **זהו** ההתחלה שמתחילים לסור מדרך התורה. כשהאדם סר מדרך התורה, ההתחלה איננה שהאדם נעשה לפילוסוף שאומר שאינו מאמין, כך איננה ההתחלה.

נפשכם', שהאדם אינו יכול לסבול את דרך התורה, 'איך גלייך דאס נישט'.

זהו האמת, אלא שלא מוציאים הדבר כך מהפה. הפורק עול אומר בפה מלא, עם כל ההרגש שיש בראשו הטמא, 'מיט'ן גאנצען הרגש וואס ליגט אין זיין טריפה'נע קאפ זאגט ער עס ארויס', ואומר הדברים מתוך אפיקורסות גמורה, 'קומט עס טאקע ארויס מיט די זאפטיגע גראבע אפיקורסות', שכששומעים דיבוריו צריכים לקרוע קריעה.

אלא שהשני מדבר דיבורים אלו באופן המשתמע לשני פנים, 'קומט עס ארויס מיט אַ דיפלאמיטעשער שפראך'. 'אני איני ירא שמים גדול כל כך', 'איך בין נישט אזוי פרום'. באופן זה אני מתנהג לפי השולחן ערוך ויוצא בזה ואין זו סתירה לדרך התורה.

הוא מתפתל בדרכים שונים, זה בכה וזה בכה, 'אהין און אהער', אבל תוכן דבריו הוא - שאינו יכול לסבול את דרך התורה ומסתכל ואינו רוצה בדרך התורה, ועל דרך התורה באופן של ביטול ושפלות, 'ער קוקט אראפ אויף דעם, ער קוקט מיט אַ ביטול אויף דעם'.

עס דרך החיים, און די אנדערע וועג רוהפט די תורה דרך המוות'.

ההתחלה שהאדם סר מדרך התורה הוא הרצון לחיות חיים באופן אחר, האדם אינו רוצה לסור מדרך התורה, האדם רוצה להיות שומר תורה ומצוות, 'מ'וויל זיין אַ פרומער, מ'וויל היטען די תורה', אבל האדם רוצה לחיות במהלך חיים אחר, 'מ'וויל אבער לעבען אַ אנדער לעבען'.

כשנכנסים למהלך החיים האחר, בזה מתנגד האדם לדרך התורה, 'מ'שטייסט זיך אהן אין די תורה', כי מהלך החיים של התורה הוא באופן אחר.

אמנם האדם נוהר שלא לומר שאינו מקבל את התורה, אלא שאומר שהתורה היא דרך התורה והוא הולך בדרך אחרת לפי שאינו צדיק גדול כל כך ואינו ירא שמים גדול ויש בו חולשות, 'איך בין שוואכער'. כך היא סגנון דיבורו.

אך האמת אינו כן. האמת הוא שהסיבה שאינו הולך בדרך התורה זהו משום 'ואם בחוקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל

ההסתכלות של 'תגעל נפשכם' על בני תורה

האמת הוא, שגם מי שנחשב שנמצא במסגרת של שומרי תורה ומצוות, כשהוא הולך ברחוב ורואה בחור שמתמיד בלימוד התורה, בחור שהוא מתמיד אמיתי שהולך ברחוב וראשו מוטה כלפי מטה, 'ער גייט מיט'ן קאפ אראפ', ואינו רוצה לראות ואינו רוצה לדבר, וגם אינו קורא צייטונגען, וגם אינו יודע מה שנעשה בעולם.

הבחור אינו יודע מהנעשה והנשמע בעולם הזה, וגם אם העולם יתהפך - שבימים אלו קרה ששני גויים מסוימים נפגשו באיזה מקום, או שהחליטו החלטות על דברים העומדים ברומם של עולם - הבחור אינו יודע מזה כלל, ולא שמע ששני גויים אלו נפגשו ביניהם.

כשהבחור מתהלך ברחוב ראשו מוטה כלפי מטה, ולפעמים גם ציציותיו נוגעות באדמה, ולפעמים גם כובעו העליון אינו בדרך כבוד, 'און אמאהל הענגט איהם נאך די ציצית, און אמאל איז אפשר דער קאפעלוטש צוקנייטשט אויך'. אך

לא משום שעל פי שכלו הגיע למסקנא להסתכל על דרך התורה בדרך של ביטול, 'נישט ווייל דער שכל קוקט אראפ, אז דער שכל קוקט מיט אַ ביטול', אלא בגלל שכבר הרגיל עצמו בדרך החיים באופן אחר מדרך התורה.

השקפתו הנו השקפה אחרת, הרגשתו היא הרגשה אחרת, 'ער קוקט שוין אנדערשט, ער שפיהרט שוין אנדערשט, ושוב אינו יכול לחיות בדרך התורה, 'ס'לעבט זיך איהם טאקע נישט מער אזוי', לפי שהורגל לחיות באופן אחר.

הלה מתרץ עצמו באופנים שונים, 'איך בין צוגעוואוינט שענער, איך בין צוגעוואוינט בעסער, איך בין צוגעוואוינט רייכער', ואומר שכבר הורגל לחיות יותר טוב, יותר עשיר ונאה יותר, עד שבא לידי 'תגעל נפשכם', לפי שבאמת הוא אינו יכול לסבול את דרך התורה, 'ער קען עס טאקע נישט באנעמען, ער קען עס טאקע נישט מער סובל זיין'. לפי איך שהעמיד מהלך חייו כלפי דרך התורה זהו 'תגעל נפשכם'.

כשחיים במהלך חיים אחרת, ממילא גם השקפתו נעשית בהשקפה אחרת, כי מהלך החיים משנה מחשבתו והשקפתו של האדם, דאס לעבען מאכט אַ אנדערער.

איך מגיעים ל'ואם בחוקותי תמאסו'

כשהאדם יושב בביתו עם רהיטים נאים 'שיינע פארניטשער, שיינע דרעפס', ואוכלים מאכלים הטובים והערבים ביותר, וכל דבר משערים חשיבותו כפי יפיו ויקרותו, 'יעדער זאך שאצט מען ווי שיין און ווי טייער עס איז', הרי שתוך כמה שבועות, וליותר תוך כמה חדשים באים לידי 'ואם בחוקותי תמאסו'.

לא צריך לזה רק להנהגה של כמה שבועות, ולכל היותר הנהגה של כמה חודשים שמגיעים ל'ואם בחוקותי תמאסו', שמסתכלים על עובדי ה' מתוך ביטול.

זהו הגבול, מה שמסתכלים על בחור או על אברך מתוך ביטול, זהו הגבול של 'ואם בחוקותי תמאסו'.

'ואם בחוקותי תמאסו' אינו הכוונה לתלוש התפילין מראשו של השני, 'ואם את משפטי

בחור זה מתמיד ועוסק בגמילות חסדים ובמעשים טובים, ועוסק בתורה ובתפילה.

כמה חסר כדי שגם מי שנחשב שנמצא במסגרת של שומר תורה ומצוות, שיהיה לו הרגשה של התנגדות לבחור זה. אמנם הוא לא יפרש את דיבורו בפה, כי הרי הוא 'פרומער', ואסור לדבר כך, אבל איך תהיה הרגשתו בליבו כלפי בחור זה.

הוא לא יחפוץ להתקרב אל בחור זה כי בחור זה אינו מן הישוב, 'איי, ס'איז עפעס נישט, דאס איז אַ אינו מן הישוב'. זהו הרגשתו בתוך ליבו, והוא יתבייש אם יגש לדבר עמו בבית המדרש, וגם אינו רוצה לשבת בסמיכות אליו.

דבר זה נכלל בכלל 'ואם בחוקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם' פשוטו כמשמעו. זהו ההנהגה של 'תמאסו' ו'תגעל נפשכם'.

כמה חסר לאדם עד שיבוא להרגש זה. האם צריכים ללכת ללמוד בסקוהל מיוחד כדי להגיע להרגש זה. האם צריכים לרבי כדי להגיע להרגש זה. די בכך במה שאדם מרגיל עצמו לחיות במהלך חיים אחר!.

און אין שיינקייט און אין רייכקייט, הרי ממילא באים ל'ואם את משפטי תגעל נפשכם'. לא יתכן שיהיה באופן אחר.

אין כוונתנו לומר שצריכים לזרוק כל מה שיש בבית ולשבת על כסאות מברזל. אבל עכ"פ צריכים לדעת שמה שיש לו זהו מותרות, ושלא ישקיע עצמו בהם, ולא יחיה את עיקר חייו במותרות שיש לו, ז'יך נישט אריינלאזען אין דעם, נישט אויסלעבען זיך אין די מותרות וואס מ'האט'.

החי חיי עוה"ז גם עוה"ז לא יהיה לו

החיים עם מותרות משנים את האדם לצד השני, דאס פארפיהרט דעם מענטש'. בתורה נקראים שני דרכים אלו חיים ומוות, 'און די תורה רוהפט די צוויי דרכים חיים ומוות'.

והנה לפי פשוטו 'מוות' הכוונה מיתה מהחיים הנצחיים, שדרך זו תוליכו לשם, 'ס'וועט דיר פארפיהרען'.

"דער אמת איז, אז ס'גייט ווייטער אויך. ס'רייסט ארויס די גלאטקייט פון דער מענטש, ס'פארקרימט די מחשבה פון מענטש, ס'פארקרימט דאס

תגעל נפשכם' אינו הכוונה שיורק על מי ששומר שבת. מדברים ממי שבעצמו שומר שבת ומניח תפילין, ואפילו הכי מגיעים ל'ואם את משפטי תגעל נפשכם'.

כשרואים בערב שבת סמוך לשבת, אברך כולל ההולך עם עגלתו ונושא שם מה שקנה לכבוד שבת, ובהליכתו נופלים התפוחים מהעגלה, או שהלך לקנות במרחק של כמה בנינים מביתו כדי שיקנה יותר בזול, והלה מסתכל עליו בבזו וביטול, זהו בכלל 'ואם את משפטי תגעל נפשכם'.

כשעובר במחשבתו של הלה, שהוא אינו חפץ שבניו יגדלו באופן הזה, זהו בכלל 'ואם את משפטי תגעל נפשכם' (כאן חסר מעט בהקלטה).

היקרות והחשיבות לחיי מותרות

כשהחושנים והרצונות הם חיים גשמיים, ממילא יבוא לידי 'ואם את משפטי תגעל נפשכם'. כשהאדם שקוע בגשמיות וכל דיבוריו וחושיו הם אודות היופי והיקרות והעשירות, 'אויב מ'באדט זיך, און מ'רעדט, און די חושים לעבען אין טייערקייטען

כך אנו רואים אצל המן. גם כשכולם נתנו לו כבוד, כמו שנאמר וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כורעים ומשתחוים להמן (אסתר ג, ב). אבל כשראה יהודי אחד היושב בשער המלך שאינו משתחוה לו אמר 'וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך' (שם ה, יג).

מכאן אנו למדים שלא ידמה האדם שכשיכניס עצמו למהלך החיים של העולם הזה שעל ידי זה ימצא אושר וטובה, 'זאל מען ניטש מיינען אז דאס גיט אַ מענטשען אַ צופרידנקייט דער גשמיות' דיגער לעבען.

אמנם הוא משועבד לחיות חייו באופן הזה, ויעבור את העולם הזה עם המהלכים האלו, אבל אל ידמה האדם שיש בזה איזה מעלה.

אל ידמה האדם שכשרואה את הלה נכנס לקאר נאה, ומדי שנה בשנה או מדי שנתיים בשנתיים הוא מחליף את הרכב בחדש, ולידו יש אחד שמשתמש עם רכב של לפני שנים עשר או חמש עשרה שנה, ונוסע תמיד עם קאר של לפני חמש עשרה שנה,

הארץ פון מענטש, אז ער זאל אדורכגיין די הונדערט צוואנציג יאהר פון לעבען אויף די וועלט, איז ער אויך אַ פארקריפלטער און אַ צוקרומטער."

האמת הוא שזה נוגע ליותר מכך, כי החיים באופן הזה יעקור מהאדם את הישירות ויעקם מחשבתו וליבו של האדם, שגם במשך ימי חייו על האדמה יהיו כל תהלוכותיו עקומות.

חוי ממה שנוגע לתכלית האמיתית של החיים שהוא באופן עקום, אלא גם מה שנוגע לימי חייו בעולם הזה, הרי שמהלך חייו הוא בצורה עקומה, 'נישט נאר מה שנוגע צום אמת' דיגען תכלית פון לעבען איז אַ פארקריפעלטער צוגאנג, נאר דער אדורכלעבען די הונדערט און צוואנציג יאהר איז אַ פארקריפעלטער און אַ צוקרימטער.

ז'כל זה איננו שווה לי'

גם כשחיים בעשירות הגדולה ביותר, אם לא נתנו לו את מעט הכבוד שנדמה לו שצריכים לתת לו, הרי שכל עשירותו אינו שווה לו, 'באקומט איהם נישט דאס גאנצע עשירות'.

הזה, העולם הזה נותן לאדם שווא ושקר, 'שקר מיט בלאף'.

האדם מוסר את חייו עבור העולם הזה, ואילו העולם הזה אינו נותן לאדם כי אם שווא ושקר, פח יקוש, אינו נותן לאדם כלום כי אם בור מזהב, 'ארנישט גיט מען נישט אוועק, מ'גיט מיר אוועק אַ גאלדענער גרוב'. האדם נותן את כל חייו לעולם הזה, והעולם הזה נותן לאדם קבר מזהב, לא יותר.

הקשר של כל אחד מישראל לתורה הוא הרגש טבעי

התורה מגלה לנו, די תורה זאגט אונז, 'ואברכה מברכך ומקללך אאור', 'אורריך ארור ומברכך ברוך'. דרך התורה הנו דרך שכל אחד יש לו שייכות לדרך התורה, 'יעדער מענטש האט אַ שטעלונג צו תורה'.

זהו המציאות, כל יהודי יש לו שייכות לתורה, כך הוא המציאות. דרך התורה אינו דבר בינוני, 'די תורה איז נישט קיין פארווה זאך'.

אנו אין לנו שום שייכות עם מה שנעשה בארגענטיגע, אין לנו שום נפקא מינה בהנעשה שם, אם

אלא שכשהרכב נעשה בן שש עשרה שנה, הוא קונה עוד רכב של לפני חמש עשרה שנה, וכן בשנה שלאחר מכן, ונמצא שבכל שנה הוא נוסע בקאר של לפני חמש עשרה שנה.

אל ידמה האדם שמי שנוסע תמיד בקאר החדש מרגיש שהוא אדם מאושר, 'ער שפיהרט זיך אַ גליקליכער מענטש', ואילו מי שנוסע בקאר הישן של לפני חמש עשרה שנה מרגיש תמיד שהוא אדם שבור, 'ער איז שטענדיג אַ צושלאגענער אַ צובראכענער מענטש'. זהו טעות גמור ואין זה אמת.

כשנשב עם שני האנשים האלו, ויגוללו את פרשת חיהם מה שעובר על כל אחד מהם, יש ספק גמור מה שימצאו שם, מי הוא המאושר, 'ס'איז אַ גרויסער ספק ווער ס'וועט ארויס קומען גליקליכער'. ההבדל הוא רק בחיצוניות, 'נאר וואס דען, דער חיצוניות'.

סדר החיים במהלך החיים בעולם הזה, בעולם הגשמי, הוא על פי החיצוניות, שהאדם מוכר את עצמו לעולם הזה. אבל מה מעניק לו העולם

לו שהוא מרגיש נאמנות לתורה, 'ער שפיהרט אַ געטריישאפט צו תורה', מאחר שתורה עריבה עליו, והוא נאמן לה, 'אויב ס'איז תורה, איז דאס מיר זיס, בין איך געטריי'.

מה שיש לו שייכות לתורה

ומצוות כי הוא מרגיש שיש לו שייכות לדבר זה והיא עריבה עליו, 'ס'איז מיר זיס'. אפילו שעדיין אינו יודע מהו התורה והמצוות ואינו משיג מהו התורה והמצוות. אך מאחר שזהו תורה, וזהו קדושת ישראל, ממילא הוא מסור לדבר זה, 'בין איך אַ אנהענגער פון דעם, בין איך איבערגעגעבען צו דעם'. והוא להוט אחריה ונלחם למען כבודה, 'נעם איך זיך אהן פאר דעם'.

זהו הרגש טבעי, שיש לאדם המשכה לתורה, 'ס'איז אַ נאטורליכער הרגש, אַ המשכה דערצו'.

הקשר לתורה מוכרח במציאות

אך יתכן שהשייכות שיש לאדם לתורה תגרום לו ההיפך ח"ו, שכל דבר שיש לו שייכות לתורה יש לו התנגדות לגביו. 'תמאסו', ויתגעל נפשכם', כשהאדם מרגיש שענינים אלו הם של 'פרומקייט',

הגויים הורגים שם אחד את השני או לא. אין לנו שום שייכות עם מה שנעשה בארגענטינע וזה אינו נוגע לנו כלל. אך כל אחד מישראל יש לו שייכות לתורה, 'אַ איד האט אַ שטעלונג צו תורה'.

לא משום שהוא יושב ומתבונן האם הוא מקבל על עצמו עול תורה, האם יש לו שייכות לתורה, אלא שכן הוא בהרגש הטבעי של היהודי, יש לו שייכות לתורה!, 'אין דער נאטורליכער הרגש איז דא אַ שטעלונג'.

כמו כשעוברים בסמוך למקום שיש שם ריח טוב, הרי שהריח הטוב נכנס בו באופן טבעי ויש לו משיכה לזה. כמו לדוגמא כשעוברים בבוקר סמוך לבעקעריי שאופים שם פת יש המשכה לריח זה. עד כדי כך שיש נידון בפוסקים לגבי ברכת הריח שם, כי יש שם ריח שערב על האדם, 'אַ זייער פיינער איינגענמער געראך', ויש לו משיכה לריח זה ללא מחשבה מיוחדת שכעת עומד להריח ריח טוב. ועוד לפני המחשבה הראשונה במוחו הרי הריח של המאפה נושא חן בעיניו בדרך הטבע.

כמו כן, כל אחד מישראל יש לו שייכות לתורה, קשר זו גורם

תשוקה ונאמנות לתורה או אולי יש לו ביקורת עליה.

אם הוא ניגש מתוך ביקורת לכל ענין של תורה ודקדוק ההלכה, 'איך גיי צו קריטיש צו יעדען ענין פון תורה און פרומקייט', שבכל ענין שבא לפניו הוא צריך להתבונן האם מקובל עליו הדבר או לא, ואינו ניגש לדבר מתוך פשטות. זהו הענין של 'אוררך'.

בדרך כלל הדבר תלוי במהלך החיים של האדם. אם מהלך החיים שלו הוא באופן של 'בחרת בחיים', הרי שידבק לדרך התורה ולאמונה, מחשבתו ותשוקתו אינם מסורים לעולם הזה ואינו חי חיי העולם הזה, 'ער איז נישט איבערגעגעבען, לעבט ער זיך נישט אויס אין עולם הזה'. זהו מהלך שיזכה שאצלו תהיה 'מברכיך ברוך', שהולך בדרך ששייך אצלו 'מברכיך ברוך'.

אך מי ששקוע בחיים הגשמיים, שחושיו ותכליתו מונחים איך יוכל לשפר את חייו הגשמיים, להשיג עוד משהו של גשמיות, 'די חושים און די אינטערעסען זיינע ליגען אין אויסבעסערען דעם גשמיות' דיגען לעבען, צוקומען צו נאך עפעס גשמיות'.

וזה מפריע לו למהלך חייו, כי היא משנה את כל השקפתו על כל רצונותיו, וזה שונה ממהותו של האדם וגורמת לו להתנגד, 'ס'איז מיר ווידער וויליג'.

בכל צעד ושעל שהוא מתהלך בה הוא מרגיש שהולכים כנגדו, שיש כאן עוד 'פרומקייט', עוד 'פרומע מעשה' עד שאינו יכול לסבול הדבר. זהו 'מברכיך' ו'אוררך', באופן זה הוא השייכות של האדם לתורה, שיהיה או 'מברכיך', או 'אוררך'.

בלתי אפשרי במציאות שלא יהיה לאדם שום הרגש לתורה, 'די תורה איז נישט קיין פארווה זאך. מחמת הקשר שיש לאדם לתורה, תיגרם לו או לנאמנות לתורה או להתנגדות לתורה, 'אדער ס'רוהפט זיך מיר אפ מיט אַ געטריישאפט, אדער ס'רוהפט זיך מיר אפ מיט אַ התנגדות'.

הגבול בין 'מברכיך' ל'אוררך'

הגבול בין 'מברכיך' ל'אוררך', אינו הגבול האם מניחים תפילין או האם אוכלים מאכלים כשרים. הגבול הוא בפנימיות הנפש, האם יש לאדם

**'מברכיך' ו'אוררך' זהו ברכת עם
ישראל**

ענין זה נכלל בעצם הברכות שבירך השי"ת את אברהם אבינו, בברכות שברך יצחק את יעקב ובברכות שברך בלעם את ישראל. זהו המהות והמעלה של הכלל ישראל, ש'אורריך ארור', שבתוך רוממותו של כלל ישראל נכללת הענין של 'אורריך ארור ומברכיך ברוך'. לפי שרוממותו של כלל ישראל היא סתירה למהלך החיים של העולם הזה, דער רוממות פון דער כלל ישראל איז אַ סתירה צו דעם וועלטליכער לעבען.

הברכה של כלל ישראל היא שאנו מתרוממים מעל חיי העולם הזה, כי מהלך החיים של העולם הזה מגשם את נפש האדם ומנתק את נפש האדם עד שהאדם נעשה לאפס וכלום, ס'רייסט אראפ דעם מענטש און ס'איז אינגאנצען מגשם דער נפש פון דער מענטש, ס'פארפראסטערט דעם מענטש, ס'מאכט דעם מענטש פאר אפס וכלום'. הא גופא הברכה של כלל ישראל שאנו מנוסים ומרוממים מכל חיי העולם הזה.

בכל מקום שיכולים להשיג מעט גשמיות גם הוא שואף להשיגה, ויוסיף בהשתדלותו כדי להשיגה. הוא חי חיים ארציים, חיים מגושמים, הן במהות חיוו והן בתשוקתו ורצונו. מזה הוא מדבר ובזה חפצו, די חושים און די תשוקות און די אינטערעסען, פון דעם רעדט ער, און אין דעם איז ער אינטרעסירט'. זה גורם הרגשה של התנגדות לעניני התורה, לפי שהתורה ודרכה הם נגד מהלך חיוו.

'עם' הארץ שאינו יודע מהו התורה, אולי לא יראה את התנגדותו לתורה, אבל אם הוא אדם שעסק בעבר בתורה ויש לו השקפה יותר עמוקה בתורה, הרי הוא יודע שהתורה זהו התנגדות לדרך חיוו. ומאחר שהוא יודע שהתורה הוא התנגדות לדרך חיוו, הוא מרגיש שהתורה מפריעה לו להגיע לרצונותיו. ומאחר שהתורה אינה נותנת לו למלאות רצונותיו, ורצונו וחפצו להמשיך ללכת אחרי רצונותיו, והוא משתדל לחיות לפי רצונותיו, הרי שזה מביאו ל'תמאסו', ו'תגעל נפשכם' כנגד התורה. זהו הענין של 'אורריך ארור'.

בתורה, הרי שזהו האושר הגדול ביותר בחיינו, 'איז דאס איז דער גרעסטער גליק'.

מיהו המאושר ביותר

יש לנו להתבונן בדעתנו, מי היה יותר מאושר בעולם הזה, 'ווער איז גליקליכער', הגאון רבי עקיבא אייגר או ראקפעלער. אנו מדברים על האושר בחיי העולם הזה, לא לעולם הבא. מי היה אדם המרוצה ביותר, 'ווער איז מער אַ צופרידענער מענטש'.

השמחה שיש בתורה ומצוות אין לשער. מה שאנו לא זכינו עדיין לשמחה זו, הוא לפי שעדיין אין אנו מחוברים כראוי לתורה ומצוות. אבל השמחה שיש בכוח התורה ומצוות אין לשער.

כשעוסקים בתורה ומצוות, גם אם עדיין לא זכו לפשטות ולשמחה שיש בתורה ומצוות, בכל זאת הנשמה קונה את השמחה, ולעתיד לבוא כשיתגלו האורות התורה והמצוות, יתגלו האורות עם השמחה.

אפילו אם מצבו עדיין אינו ראוי לקנות קנין זה, אעפ"כ באור התורה והמצוות מונחים כבר עכשיו השמחה. ולעתיד

בדבר הזה הכיר גם בלעם, גם בלעם הבין ענין זה, והא גופא נכלל בכלל הברכה.

האמת הוא שאילו היה השי"ת רואה שיתכן שיהיה מציאות של תורה יחד עם ארציות, הרי שהיה השי"ת נותן לנו ומעניק לנו את הארציות, כי השי"ת אינו רוצה למעט בהצלחתנו.

אדרבא, השי"ת רוצה להשפיע עלינו ברכה והצלחה כפי מה שאפשר, שיתרבה לנו שמחה ואושר. כשאנו רואים שהשי"ת העמיד את מציאות העולם באופן הזה, שהארציות היא סתירה לתורה, ומי שיש לו שייכות לתורה, אַ מענטש וואס ער האלט ביי תורה', הוא בפועל מרום ומנושא מעל הארציות.

נמצא שזהו האושר הגדול ביותר, 'איז דאס דער גרעסטער גליק', מה שראה השי"ת כביכול שזהו האושר הגדול ביותר לאדם.

בתוך הברכה של כלל ישראל נכללת הברכה של 'אורריך ארור ומברכיך ברוך'. אולי אנו לא משיגים ענין זה, או שאנו אינם רוצים להשיג ענין זה, אבל על ענין זה אנו צריכים אמונה בתורת משה, שמאחר שכך נאמר

צריכים לדעת שהתכלית והמטרה של חיי העולם הזה, וההתחלה של חיי העולם הבא מתחילים בסיומם של 'חיי העולם הזה'. הקשיים שיש בעולם הזה, זהו רק תקופה קצרה שהכניסו את האדם להמצב הזה, ובתוך התקופה הקצרה הזו קונה לו האדם חיי הנצחיים.

אמנם התקופה הקצרה נחשב להדבר חשוב ביותר כי זהו עיקרו של האדם. שכן בחיי העולם הזה העיקר היא שבשנים אלו יכול האדם לפעול ולקנות. לכן אל יתפעל האדם מהקשיים ואל ישר מחמת שום קושי, אלא יעבור ויקיים כל התורה, 'אדורכגיין און דורכמאכען אלסדינג', כי אין מי שיודע מה יולד יום, אבל הסוף יהיה שיהיה טוב, 'דער סוף וועט זיין אז ס'וועט זיין גוט'.

נס פורים הוא כדי להתחזק באמונה בהשגחה פרטית

כל זה גילה לנו נס הפורים, יד ה' והשגחת הבורא שמנהיג את הכלל ישראל בכללות ואת כל אחד בפרטות. צריכים לראות את יד ה' המלא חסד ורחמים המנהיג

לבוא, כשיזכה לשכר על מה שלמד התורה מתוך קשיים לפי שהלימוד בא לו מתוך קושי, או שנתינת צדקה בא לו מתוך קושי, וכן בשאר מצוות. האור שיזכה לו על ידי קיום המצוות האלו, תהיה האור עם כל השמחה.

לכן אל יפול רוחו מחמת הרגשיו שהוא מקיים תורה ומצוות מתוך קושי. אמנם עכשיו הוא בשפל המצב, אעפ"כ לא יפול רוחו בקרבו, לפי שאור התורה והמצוות נקלטים בנשמתו במלוא תפארתם.

מהות שמחת פורים

על 'אסתר סוף כל הניסים' מבואר ביערות דבש שלאחר הנס של פורים שוב אין צורך בניסים על שמירת המצוות, כי בכוחו של כלל ישראל להתחזק גם ללא הניסים. שמהות שמחת פורים הוא השמחה שישמח במה שהוא יהודי, ויודה להשי"ת על שנתן לנו את דרך האמונה והביטחון לעבור את זמן הגלות כראוי, הן הגלות של הכלל ישראל, והן הקשיים שיש לאדם בפרטיות, שלא להתפעל ושלא להישבר מחמת הקשיים שהאדם עובר במשך ימי חייו.

את האדם. ולכן יזהר שלא יתפעל מהקשיים והחשכות.

כמו שאנו רואים החשכות שעברה על אסתר המלכה, צריכים להיאחו באמונה וביטחון, לדעת שעיקר חיי האדם המה החיים הנצחיים שזוכים לו על ידי זה שעמלים ומתייגעים במשך חיי האדם בעולם הזה.

לדעת שמה שמקיימים תורה ומצוות על אף כל

הקשיים, 'און מ'קומט צו דורך דעם וואס מ'האט זיך אפגעמוטשעט די הונדערט צוואנציג יאהרען מיט שוועריקייטען, זיך אפגעמוטשעט און געהיטען תורה ומצוות. זהו האור וזהו הזריעה שנזכה על ידם לחיים הנצחיים.

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 1-718-854-2290.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו